

והעיר הגאון ר' ישראל פרנס זצ"ל מטארנפול בקובץ כרם שלמה (שנה י"ג קו' א' ע' כ"ב): ולק"מ דמבואר בתוס' חולין קי"ב (ד"ה ורוטבן) דצריך הטמאים לציר מפני שהוא משקה, אבל אוכלין אסור כמו פרה במעי גמל, דיליף מקרא בבכורות, אף דנשתנה לדבר המותר, כ"ש ביצת היענה וק"ל ע"כ.

★ ★

בגמ': סד"א הואיל ו(ח"ב) דבהמה טהורה חידוש הוא כו' דם נעכר ונעשה חלב כו' והאי חלב כאבר מן החי כו' מנאן דשרי וכו'.

הנה ברא"ש ברכות (פ"ו סי' ל"ה) הביא מהרז"ה (-בעל המאור) שהמוש"ק נכתב הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"א ה"ב) שזהו ה"מור" שהוא בין סממני הקטורת, ועיין שם מה שהשיג עליו הראב"ד, ומש"כ הרמב"ן פ' כי תשא (ל' כ"ב) [[היינו בשמים שמוציאים מחטוטר של איזה חי שמתקבץ שם דם ונהפך לבושם - אסור באכילה משום איסור דם. ורבינו יונה התירו, שכיון שנשתנה למוש"ק בתר השתא אזלינן, וכמו דבש שנפל בו איסור ונהפך לדבש דשרי.

והקשה במגן אברהם (סי' רט"ז סק"ג) על רבינו יונה דאם כן, שאיסור שנשתנה לדבר אחר שרי, ל"ל קרא להתיר חלב משום ש"דם נעכר ונעשה חלב", והלא כיון שנשתנה הדם לדבר אחר ממילא שרי כמו מוש"ק.

בחק יעקב (או"ח סי' תס"ז ס"ק ט"ז) תירץ דלגבי דם שנעכר ונעשה חלב, אי לאו שמצאנו שהתורה התירה חלב, הייתי אומר שחלב היינו דם, ומה איכפת לי שנשתנה מראה שלו וטעמו. אבל לגבי איסור שנפל לדבש, כיון שדבש - היתר הוא, והרי האיסור נתערב ונהפך ל"דבש", א"כ שם דבש עליו ושרי.

★ ★

בגמ': הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא דאמר מר דם נעכר ונעשה חלב.

במנחות (כ"א ע"א) איתא: אמר זעירי אמר רבי חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו.

ופירש"י: דם שבשלו, בין דחולין בין דמוקדשין, ואכלו, אינו עובר עליו, דהא לא חייבה תורה אלא דם הראוי לכפרה, ודם קדשים מבישלו - לא חזי למילתי, ונפיק מתורת דם.

★ ★

בגמ': ולר"ש מאת הגמל וכו' מאי שנא מהא דתניא הטמאים, לאסור צירן ורוטבן וכו'.

הגאון ר' יעקב שור זצ"ל בספרו בעי חיי (פר' תרומה) מביא דברי הרמב"ן פ' כי תשא (שמות ל' ל"ג) שכתב ליישב הא דמצינו שהכניסו בסמני הקטורת מר דרוך שהיא דם הנמצא בחיה טמאה [ע' בהשגות הראב"ד פ"א מה' כלי המקדש], יען שכל דבר הזב מבעל חי טמא בעת חיותו אין בו משום טומאה ולא משום מאוס ע"ש.

וכתב עליו הגר"י שור זצ"ל שם: וזה דבר מיוחד לא ידעתי כעת מקור לזה, ולפי דבריו מה פריך הש"ס בבכורות (ו' ע"ב) ולר"ש מאת הגמל, הא לאו הכי הו"א חלב דבהמה טמאה שרי, מ"ש מהא דתנא הטמאה לאסור צירן ורוטבן כו', והרי התם הוא מה שבא אחר מיתת הבעל חיי, אבל החלב שהוא זב מבע"ח בעת חי חיותו אין בו משום טומאה ומיאוס ולכך איצטריך קרא וצ"ע. ע"כ.

★ ★

בגמ': דתניא הטמאים, לאסור צירן ורוטבן וכו'.

ובתוס' (ד"ה לאסור וכו') הקשו אהא דדג טהור שנמצא במעי דג טמא דליתסר משום כל היוצא ע"ש. והקשה הגאון בעל החוות דעת (יו"ד סי' פ"א ס"ק א') דלכאורה הי' להם להקשות קושיא זו ג"כ אציר דגים דמותר מדאורייתא דליתסר משום כל היוצא, דזה לא נתיישב בתירוץ שתירצו ע"ש עכ"ל.

★ ★